

Napoleonâ??s zuster naakt?!

Beschrijving

Pauline Bonaparte, de geliefde zus van *Napoleon*, schokte de high society van Europa door naakt te poseren voor beeldhouwer *Antonio Canova*, waardoor haar status als baanbrekend mode-icoon werd versterkt.

Beroemde en rijke vrienden van Pauline Bonaparte en haar man, *Camillo Borghese*, verzamelden zich in hun woning om het schokkende beeldhouwwerk van hun gastvrouw te bewonderen. De marmeren Pauline leunde halfnaakt op een bank en deed zich sensueel voor als *Venus Victrix*, de Romeinse godin van liefde, schoonheid en overwinning.

Paolina Bonaparte Borghese als Venus Victrix, door Antonio Canova, 1805-08, The Borghese Gallery, Rome.
Bron: La Civiltà Cattolica

â??Poseerde je echt helemaal naakt?â?• een van de gasten durfde het eindelijk te vragen.

â??Natuurlijkâ?• antwoordde Pauline. â??De studio was warm.â?• Het gebrul van verontwaardiging, bewondering en verbazing raasde door de zaal. De gasten waren geschokt, terwijl Pauline blij was met de commotie die ze had veroorzaakt.

De schandalen rond Pauline Bonaparte

Paula Maria Bonaparte Leclerc Borghese was het zesde kind van *Letizia Ramolino* en *Carlo Maria Bonaparte*. Haar ambitieuze vader was tot aan zijn dood de vertegenwoordiger van *Corsica* aan het hof van koning *Lodewijk XVI* van Frankrijk. Na zijn overlijden raakte het gezin in armoede. *Letizia* kon het zich niet langer veroorloven de jongste dochters onderwijs te geven, dus kreeg Pauline weinig formeel onderwijs. Maar dat was nooit een probleem. Sinds haar kindertijd bezat ze buitengewone schoonheid, wat haar grootste troef zou worden.

Clemens von Metternich schreef over haar: â??Pauline was zo knap als mogelijk is; ze was verliefd op zichzelf, en haar enige beroep was plezier.â?•

Napoleon kende zijn jongere zus lange tijd niet, aangezien hij al vÃ³r haar geboorte voor zijn studie was vertrokken. Toen de jonge luitenant Bonaparte met verlof naar huis terugkeerde, was Pauline al negen jaar oud. Broer en zus kregen meteen een voorliefde voor elkaar, al was al duidelijk dat Pauline verre van het bescheiden en deugdzame ideaal van een goed opgevoede jongedame was.

Napoleon beseftte al snel dat hij zijn zus moest uithuwelijken voordat haar schandalige reputatie haar toekomst ruÃeerde. Nadat hij verschillende kandidaten had overwogen, koos hij voor generaal *Charles Leclerc*, die hij kende sinds het beleg van *Toulon*.

Napoleon stuurde *Leclerc* en Pauline naar de kolonie *Saint-Domingue*, waar Pauline genoot van haar bijna koninklijke status. Ze organiseerde grote bals, weelderige recepties en haar beroemde exclusieve â??privÃ©bijeekkomsten.â?• Er deden geruchten de ronde over haar schandalige gedrag, waaronder vermeende affaires met laaggeplaatste officieren en soldaten. Toen *Leclerc* in november 1802 bezweek aan gele koorts, rouwde Pauline op dramatische wijze om hem, haar verdriet zo theatraal als haar levensstijl.

Maar tegen de tijd dat ze terugkeerde naar Frankrijk was haar rouw vervaagd en opnieuw vervangen door toegeeflijkheid en spektakel.

Maar op dat moment moest haar broer een nieuwe echtgenoot voor haar vinden, en dat deed hij â??*Camillo Borghese*, een van de rijkste mannen van ItaliÃ«. Hij bezat een enorme kunstcollectie in zijn *Villa Borghese* in Rome, wat hem inspireerde om *Antonio Canova* een halfnaakt beeldhouwwerk van zijn vrouw te laten maken.

De naakte koningin

Pauline genoot van Rome en haar bijna *“Koningin van Rome”*-status. Ze genoot echter niet van haar man en liet iedereen weten dat hij impotent was. Ze begon haar verlangens weer te volgen door affaires te hebben.

Haar man wilde haar nog steeds een plezier doen en gaf Canova opdracht voor een beeldhouwwerk, hoewel het meer haar idee was dan het zijne. Canova stelde aanvankelijk voor om haar af te schilderen als *Diana*, waarschijnlijk om het te combineren met een ander halfnaakt beeldhouwwerk van Napoleon zelf als *Mars de Vredestichter*. Maar Pauline wist wie zij werkelijk was, de godin van liefde en plezier. Dus koos ze ervoor om afgebeeld te worden als een andere Romeinse godin. Natuurlijk, het was *Venus*.

Hoewel Pauline niet bang was voor haar reputatie, zelfs toen mensen haar de *“Messalina van het rijk”* begonnen te noemen. Dit verwees naar *Messalina*, de jonge vrouw van keizer *Claudius*, van wie het gerucht ging dat ze een onverzadigbare seksuele lust had en haar verlangens zonder terughoudendheid volgde.

Canova maakte zich zorgen over zijn opdracht. Het afbeelden van een halfnaakte vrouw met een dergelijke status zou zijn reputatie kunnen schaden, dus besloot hij zich meer op mythologie te concentreren om het politieke aspect van het beeld te helpen bagatelliseren.

Antonio Canova stond voor een moeilijke taak: de 25-jarige Pauline afbeelden als zacht, sensueel, seksueel en godinachtig. Om het levensecht te maken, gebruikte Canova een mal van het lichaam van Pauline Borghese. Daarna goot hij een gipsmodel uit deze kleiversie. Er deden geruchten de ronde dat ze volledig naakt poseerde, en trouw aan haar karakter genoot Pauline van dit gefluister, wat al tot een schandaal leidde voordat het standbeeld voltooid was.

Canova creëerde *Venus Victrix* uit op het hoogtepunt van de neoklassieke rage. In de nasleep van de opgravingen in *Pompeii* en *Herculaneum* raakte Europa geboeid door de kunst en idealen van het oude *Griekenland* en *Rome*. Iedereen streefde ernaar om op deze manier afgebeeld te worden.

Het was klassiek, evenwichtig en subtiel sensueel, en de esthetiek sijpelde snel door in mode, architectuur en decoratieve kunsten. Pauline Bonaparte, een erkende trendsetter, vormde daarop geen uitzondering: ze gaf de voorkeur aan pure, vloeiende jurken en bedekte haar haar als een *Grieks-Romeinse* godin. Canova's marmer vereeuwigt precies dat beeld.

Gebeeldhouwd voor de eeuwigheid

De gasten verzamelden zich rond de zware gordijnen, waarachter het beruchte beeld van prinses Pauline baadde in kaarslicht. Haar man trok ze open en onthulde een marmeren godin die op een bank lag.

Haar marmeren huid gloeide omdat deze met bijenwas was ingewreven, haar lichaam draaide schaamteloos rond, aangezien het hele beeld op een roterende standaard was geplaatst zodat iedereen haar rondom kon bewonderen. Pauline hoopte indruk te maken, te choqueren en mensen over haar te laten praten, en ze bereikte gemakkelijk haar doel.

Het was een privéshow. Alleen geselecteerde kijkers kregen de kans om Canova's meesterwerk te zien. En er was echt iets te zien.

Pauline wordt afgebeeld als Venus die zegeviert in het *Oordeel van Paris*, terwijl ze de appel vasthoudt die is toegekend aan *de mooiste van allemaal*. Al haar lichaamsdelen zijn slank, langwerpig en sensueel, hals, vingers, romp en zelfs tenen. Ze steekt haar hoofd op in een soort verrassing, zoals door sommigen geïnterpreteerd. Haar haar is verzameld in de *Psyche*-knoop, waardoor haar lange, slanke nek zichtbaar wordt en een vleugje sensualiteit aan het beeld wordt toegevoegd. De mantel bedekte subtiel haar heupen en verborg genoeg, maar niet alles, waardoor de kijker zijn verbeeldingskracht kon gebruiken. Ze ligt achterover op een *catafalck* met rijke gordijnen, wat een gevoel van onsterfelijkheid oproept, zoals de beelden die vaak te zien zijn op sarcofaagdeksels van *Etrusken*.

Een nadere blik roept Canova's Venus de *Venus van Urbino* van *Titiaan* op. Dit olieverfschilderij, voltooid in 1538 door de Venetiaanse renaissancemeester, wordt beschouwd als een van de klassieke meesterwerken. Het is waarschijnlijk dat Canova werd geïnspireerd door Titiaan. Hij wilde een tijdloos meesterwerk creëren en probeerde zijn naam te laten associëren met de grote renaissancemeesters.

Beide Venussen worden afgebeeld terwijl ze liggen in een erotische houding en een onbeschaamd vertrouwen in hun lichaam uitstralen. Terwijl Pauline een appel vasthoudt, wiegt de *Venus van Urbino* bloemen. Beide figuren kijken vooruit en nodigen kijkers uit om hun vormen te waarderen. Interessant genoeg wordt aangenomen dat dit schilderij in opdracht van *Guidobaldo* is gemaakt, mogelijk om zijn huwelijk in 1534 met *Giulia Varano* te vieren. Canova plaatste zijn model op de bank op een manier die doet denken aan de *Venus van Urbino*, waardoor de kijker een dualiteit kon ervaren: aan de ene kant belichaamt ze de godin, en aan de andere kant is ze een echte vrouw gemaakt van vlees en bloed.

Venus van Urbino door Titian, 1576. Bron: Uffizi Gallery, Florence

Pauline Bonaparte kreeg wat ze wilde—haar gedurfde standbeeld werd het gesprek van Europa. Een paar jaar op rij verzamelden mensen zich alleen maar om het glinsterende, bewegende beeld te zien.

Maar al snel zouden hun levens dramatisch veranderen, evenals de levensduur van het standbeeld, dat verschillende keren van locatie zou wisselen voordat het zich uiteindelijk zou vestigen.

Pauline's gezondheid was sinds de dood van haar enige zoon in 1804 gestaag achteruitgegaan, wat haar ertoe aanzette naar verschillende kuuroorden te reizen op zoek naar verlichting. In 1814 leidde de ondergang van Napoleon tot zijn ballingschap naar *Elba*, wat de ineenstorting van haar leven als keizerlijke prinses markeerde. Pauline verkocht haar bezittingen en verhuisde naar Elba om zich bij haar broer te voegen tot zijn opportunistische ontsnapping en terugkeer naar *Frankrijk* in februari 1815. Ondertussen onthulde haar man een langdurige affaire en koos ervoor om gescheiden van haar te leven. Na tien lange jaren was het echtpaar drie maanden kort verenigd voordat Pauline in 1825 aan kanker overleed.

Wat Venus Victrix betreft, ze werd overgebracht naar Camillo's woning in *Turijn* en later naar *Genoa*. Ze keerde in 1838 terug naar *Rome*, waar ze nog steeds te bewonderen is door bezoekers in de zalen van de *Galleria Borghese*.

Datum aangemaakt

2025/12/12